

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö kuuleminen/ Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTOLAIKSI SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle eläinlääkintähuoltolaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Yleistä esityksestä

Esityksen mukaan nykyisin kunnilla olevaa perustasoisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta täsmennettäisiin ja rajattaisiin. Järjestämisvastuu kattaisi sellaiset luetteloidut eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamiseksi välttämättömät eläinlääkäripalvelut, joiden yhdenvertainen saatavuus yleistä taloudellista etua koskevin palveluin on tarpeen varmistaa koko maan osalta, tarvittaessa kaikkina vuorokaudenaikoina.

Lähes kaikki kunnat jo tällä hetkellä järjestävät palvelut vähintään nyt esitetyn järjestämisvastuun laajuudessa.

MTK katsoo, että palveluiden yhtiöittämisvelvoite vaikeuttaisi hyötyeläimille suunnattujen palvelujen tuottamista. Eläinten hyvinvoinnin ja eläintautien valvontaa ei voi tehdä yhtiön palkkalistoilla oleva eläinlääkäri, koska valvonta vaatii viranomaisstatuksen. **MTK näkee tämän epätarkoituksenmukaisena resurssien käyttönä, eikä kannata yhtiöittämisvelvoitetta.** Esitämme myös, että yhtiöittämisvelvoitekysymyksen osalta vielä varmistetaan, ettei velvoitetta ole myöskään järjestämisvastuun ulkopuolelle jäävien toimenpiteiden osalta silloin kun hinnoittelu on markkinaehtoista.

MTK näkee, että tuotantoeläimille suunnattujen palvelujen osalta hallituksen esitys johtaisi mitä ilmeisemmin palvelun hintojen nousuun. Hintojen nousu voi johtaa tilanteeseen, jossa ei olisi taloudellisesti kannattavaa kutsua eläinlääkäriä paikalle, jolloin eläimet jäävät helposti hoitamatta tai hoidosta tingitään, vaihtoehtona voi tulla eteen myös lopettaminen. Kotieläintalouden yleinen kustannusten nousu heikentää jo nyt tilojen kannattavuutta. **MTK korostaa, että muutoksia, jotka nostaisivat kotieläintilan eläinlääkäripalveluiden hintoja ei voida tässä tilanteessa hyväksyä.**

Tuotanto- ja muiden hyötyeläinten pitopaikkojen lukumäärä on vähentynyt ja vähenee edelleen. Samalla eläinten pitäjiä osaaminen paranee ja pitopaikoissa suoritettujen eläinlääkärikäyntien määrä vähenee. On kuitenkin tärkeää tukea ja ylläpitää eläinlääkäripalveluja sekä eläinten sairaanhoidon, mutta myös ennaltaehkäisevän terveydenhuollon varmistamiseksi tuotantoeläimille sekä eläinten hyvinvoinnin että eläinten pidon taloudellisten edellytysten turvaamiseksi.

Kunnaneläinlääkärit saavat tällä hetkellä huomattavan osan tuloistaan suoraan eläinten omistajilta ammatinharjoittajana saatuna ammattitulona. Jos kunnaneläinlääkäreillä ei olisi mahdollisuutta

hoitaa lemmikkieläimiä oman virkansa puitteissa palvelujen yhtiöittämisen tai ulkoistamisen seurauksena, tulot täytyisi hankkia pelkästään hyötyeläinten ja järjestämisvastuuseen kuuluvista pieneläinten hoidosta. Käyntien vähäisyyden vuoksi tulotkin laskisivat merkittävästi, mikä vähentäisi varmasti eläinlääkäreiden kiinnostusta kunnaneläinlääkäriin virkoihin. Päivystyksen sujumiseksi on kuitenkin tärkeää ylläpitää riittävää määrää virkoja. Toimivan päivystysalueen eläinlääkärimäärän on todettu olevan viidestä kahdeksaan eläinlääkäriä. Päivystysvelvollisuus on aina ollut eläinlääkäripalveluiden kipukohta ja järjestelmä on hyvin haavoittuvainen. Erityisesti Pohjois-Suomessa on alueita, joihin päivystäjiä ei ole saatu edes rahalla.

Tiedetään, että tuotantoeläinpraktiikan houkuttelevuus on vähentynyt nuorten eläinlääkäreiden keskuudessa. **Työn sitovuus ja erityisesti kunnaneläinlääkäriin päivystysvelvollisuus ovat asioita, joita on syytä kehittää, jotta riittävät eläinlääkäripalvelut kaikkialla Suomessa voidaan turvata. Hallituksen esitys antaa nyt siihen mahdollisia työkaluja.**

Eläinten pitopaikassa tapahtuvaan hoitoon liittyviä eläinlääkäriin matkustamisesta aiheutuvia kustannuksia voitaisiin hallituksen esityksen mukaan kuntien päätöksellä tukea myös jatkossa, tosin matkasubventioihin liittyviä menettelyjä yhtenäistettäisiin. **MTK näkee tämän kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena. Pitkien sairasmatkojen matkakulujen subventointi tasoittaa palvelun kustannuseroja eri alueilla.**

Eläinlääkäriin palkkauksen ja toimenpidemaksujen määräytymiseen olisi esityksellä myös vaikutusta ja työmarkkinaosapuolten sopimusvapautta palkkojen osalta väljennettäisiin. Tämä antaisi mahdollisuuden kehittää uudenlaisia, työelämän tarpeiden ja työvoiman saannin kannalta nykyistä tarkoituksenmukaisempia palkkausratkaisuja, mikäli niin halutaan. MTK muistuttaa, että parlamentaarisen työryhmän raportti suosittelee ympäristöterveydenhuollon kokonaisuuden ml eläinlääkintähuolto, liittämistä hyvinvointialueiden yhteyteen vuonna 2026, jolloin kunnaneläinlääkäreiden palkkausta arvioitaisiin uudelleen.

Pykäläkohtaisia kommentteja

MTK:n kannalta näemme asiakkaan ja kunnan kannalta ristiriitaisena esityksen 15§:ssä esitetyn kirjauksen ”tulee periä” uuden laajennetun vastaanottomaksun aikaisemman klinikkamaksun sijasta, jonka kunta on voinut periä niin päättäessään. Kunnalliseen itsehallintoon liittyen vaikuttaa ongelmalliselta määrätä maksun perintä pakolliseksi ja velvoittaa kaikki kunnat näin toimimaan. Tilanteet kunnissa ovat hyvin erilaisia, elinkeinorakenteen, taloudellisen tilanteen ja myös henkilöstöresurssien suhteen. Äärimmäisessä tapauksessa kunnan vastuulla oleva maksujen perintä saattaisi olla jopa kalliimpaa kuin vastaanottomaksuista kertyvä tuotto. Näemme tämän epä-tarkoituksenmukaisena. **Ristiriita kunnan omasta päätösvallasta maksujen määräytymisestä on olemassa. Esitämme tilalle ”voi periä” kirjausta.**

Lisäksi MTK näkee, että kunnaneläinlääkäriin peruspalkan jakaantumisen arvioiminen virkatehtävien (valtion kunnalle korvaamat), tuotantoeläinkäyntien ja pieneläinten vastaanottokäyntien suhteessa ml. kiireelliset tapaukset, tulee olemaan erittäin hankalaa ja aiheuttaa väistämättä kunnalle hallinnollista taakkaa ja hokutuksen jyvittää maksuun kiinteistökuluja ja hallinnollisia kuluja. Peruspalkasta päivystykseen liittyvien kustannusten ei tulisi siirtyä markkinaehtoiseen toimintaan lainkaan.

MTK pyytää myös huomioimaan, että 9§:ssä tuotantoeläinten terveydenhuoltokäynti tulee sisältää varsinaisen käynnin ja kaikki siihen liittyvät toimenpiteet, ei pelkkää lomakkeiden tai suunnitelmien läpikäyntiä ja kirjaamista. Kohta on syytä tarkentaa, ettei tulkintaepäselvyyksiä ilmene.

Lopuksi

MTK näkee hallituksen esityksen eläinlääkintähuoltolaiksi riittävän varmistamaan eläinlääkäripalveluiden saatavuuden koko maassa kaikille eläimille ml. kiireelliset tapaukset - joskin täpärästi. Näemme, että antamillamme kommentteilla ja muutosehdotuksella esitys voisi parantua merkittävästi ja sen poliittinen hyväksyttävyys lisääntyisi. **Työryhmäraportissa esitetyistä vaihtoehtoista näemme hallituksen esityksen olevan vähiten huonoin.**

Tuleviin eläinlääkäripalveluiden isoihin haasteisiin liittyy paljon ennakoimattomia seikkoja, kuten miten houkutella eläinlääkäreitä tuotantoeläinpraktiikkaan alueille, joissa palveluiden tuottaminen on kannattamatonta ja vaatii poikkeuksetta julkista tukea. Monen kunnan taloudellinen tilanne on erittäin haasteellinen ja ympäristöterveydenhuolto ml. eläinlääkintäpalvelut, nähdään usein kunnissa vain hallinnollisesti hankalana ja pienenä, mutta vaativana yksikkönä. Järjestäminen on tähän asti hoitunut erittäin kustannustehokkaasti, mutta aiheuttaa varmasti paineita tulevaisuudessa sekä hallinnolle että henkilöstölle.

Eläinlääkäripalveluiden turvaaminen on erittäin tärkeää kotieläintiloillemme, eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille sekä tilojen kannattavuudelle ja kilpailukyvyille. Myös tuottajien jaksaminen on kytkeytynyt eläinlääkäripalveluiden saatavuuteen. Eläimen sairastuessa eläinlääkärinavun saaminen helpottaa myös eläimen hoitajaa.

Leena Suojala, asiantuntija

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY